

Pas a desnivell

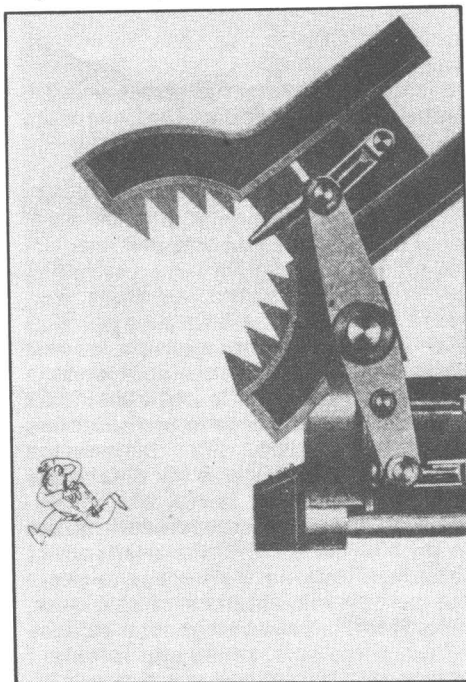
La llebre i la tortuga

Isi ens decidíssim a sincerar-nos i confesséssim que ens trobem en un moment de decadència? No és agradable, però convé, ja és hora...

Es tracta d'una decadència ètica i estètica, amb un fort contrast que la fa més evident. A principis del segle actual, algú ja va dir que el progrés tècnic duia l'aire de sobrepassar de molt el progrés moral. Des d'aleshores —i d'una mica abans i tot— la idea ens ha preocupat, sense que el capficament ens ajudi a modificar les conseqüències. Al contrari. La tecnologia se'ns ha desbocat i en canvi el geni creador en el camp de l'esperit no tan sols s'estanca, sinó que ha retrocedit visiblement.

Entre 1945 i 1950, un economista nord-americà, Harry E. Barnes, remarcava que els invents realitzats per l'home des de l'Edat de Pedra fins a la primera Revolució Industrial són escassos, es poden incloure en una llista curta on hi figuren en lloc d'honor la roda, la navegació a vela, el molí de vent, el molí d'aigua i poca cosa més. Barnes, en un llibre ple d'interès, digué: «De fet, la tècnica romangué generalment estàtica en els anys anteriors a 1750, només s'aconseguien lleus progressos materials». A partir de la segona meitat del segle divuit, l'home es posa a inventar i ja no para. En cosa de pocs anys (vist en perspectiva, un segle s'enllesteix de pressa), culmina la primera Revolució Industrial i comença la segona amb una gran empena. I Barnes assenyalava: «El nostre ambient material ha canviat, en el segle i mig transcorregut, amb una rapidesa desproporcionada a la lleugera alteració quant als punts de vista socials... Mentre que hem estat imaginatius i atrevits en l'ordre tecnològic, som ambigus i conservadors en la nostra conducta i en els nostres pensaments». Aquestes paraules, com he dit, foren escrites fa prop de mig segle. De llavors ençà, hem anat molt ràpids en una direcció i molt a poc a poc en una altra. Ens trobem en uns moments de transició plens de transcendència, hi ha un acord molt generalitzat a considerar que hem clos la segona Revolució Industrial i encetem la tercera, amb incògnites i por que fan que la camisa no ens toqui el cos. El capitalisme fa crisi i el socialisme ja fa massa temps que prova de caminar, es va fent gran sense créixer en el bon sentit de la paraula, com una criatura retardada.

...una por que fa que la camisa no ens toqui el cos. (Dibuix de Cesc).

Si comparem l'esquema d'un reactor nuclear amb un d'aquells deliciosos gravats del segle passat, representant la màquina de vapor de James Watt, trobarem que l'home ha fet molta via en poc temps. Però si contemplem segons quines obres de l'art actual i les comparem amb una pintura rupestre, el menys que es pot dir és que ens quedarem en un estat d'atordiment. És clar que aquest mateix fet podria contenir la protesta que ens fa falta, la necessitat de retornar (en algun aspecte) als orígens, per a desintoxicar-nos de tant progrés tècnic. Però falta la puresa, l'art actual no s'explica tot sol, li cal el recolzament de quantitats ingents de literatura: diríem que amb un ull s'ha de mirar el quadre i amb l'altre llegir l'argument i el cant de l'obra. La veritat és que ens hem fet un embolic considerable, i no ens atrevim a confessar-ho. Només en converses privades, entre amics molt amics i de molta confiança, ens arrisquem a expressar opinions que, formulades en públic, ens farien quedar malament. Davant de les creacions de la poesia visual, de la música dodecatònica i de l'art abstracte, hem d'adoptar l'actitud de saber exactament de què va

i mostrar-nos fascinats i reverencials, sota pena —si no ho fem— de passar per uns reaccionaris repugnants i, a més, bètzols. En la més estricta intimitat, comencem a trobar que ens aboquem a una colla de carrerons sense sortida i aquí se'ns presenta el desafiant inevitable: el pròxim pas (no ens podem aturar), ens farà topar de nassos contra la paret i un instint natural ens obligarà a retrocedir. En certs aspectes ja passa i vet aquí que se'ns apareix el fantasma de la decadència.

Ens hem assegut a la vora del camí, elucubrant, mentre veiem passar a tot galop els enginyers i els científics, que al·len un nuvot de pols que ens fa tocar els ulls. No trobem idees que ens animin a empaitar-los i a provar d'atrapar-los, i el mal és que, en aquest estat d'estupefacció, hi tenim una nodrida companyia. Filòsofs, teòlegs, economistes, investigadors socials i polítics comparteixen la parada.

Els partits polítics i els seus seguidors estan desconcertats de veres. Durant un temps, han intentat salvar-se inventant frases noves per defensar idees i pràctiques velles, però ja se sap que les etiquetes no basten i que allò que compta és el contingut de l'envàs. Aleshores oferim un espectacle patètic: en plena era espacial, quan tenim enginyers amplement voladors que ens envien informació puntual sobre els anells de Saturn, i passen de llarg cap a Júpiter carregats d'aparells capaços d'analitzar-ho i de retratar-ho tot, els polítics de la terra entren en una crisi greu. Per superar-la, només se'ls acut d'invocar doctrines i personatges contemporanis del *celerífer*, aquella primera bicicleta de fusta sense pedals, que era —feliç i ja coneguda expressió— una autèntica màquina d'anar a peu. En aquest clima d'inanitat imaginativa, cada vegada que un partit polític convoca un congrés, n'hi ha per posar-se a tremolar. ● PERE CALDERS